

"Soča" izhaja vsak petek in velja po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto 1.10
Pol leta 2.20
Cetrti leta 1.10

Pri označilih in tako tudi pri "postanitah" se plačuje za navadno tristopočno vrsto:

8 kr. če se tiska 1 krat

7 " " " 2 "

6 " " " 3 "

Za večje črke po prostora.

SOČA

Jezikovno prašanje v državnem zboru.

Narodno prašanje prevrglo se je v Avstriji v jezikovno prašanje in bo delalo državi še veliko zadrug, kajti se ne reši v smislu naravnega prava tudi v dejanju. Rešitev tega prašanja je lahko, dokler se rešuje v besedi, kajti k temu zadostuje, da kdo posluša, kaj narava zahteva; v dejanju ima pa veliko težav, ker pravici nasprotuje lastna ljubezen nekaterih narodov. Prašanje je teoretično rešeno v §. 19. državne osnovne postave z leta 1867, ki priznava ravnopravnost vseh narodov v mogočni Avstriji; treba je le izvršiti, kar je onde določeno. Do zdaj se ni posrečilo še nobeni vlad, da bi bila znatno izvršila določbe omenjenega paragrafa, in v širni Avstriji menda ni človeka, ki bi hotel trditi, da se je to zgodilo. Sedanja vlada je pri svojem nastopu obečavala, da izpolni, česar njen prednike niso storile; a po cesarjevem potovanju v slovenskih pokrajinalih leta 1882 in 1883 začela je besedo jesti, češ, da ne more, da ni še čas, da niso še vsi krogi prepričani o potrebi dejanske ravnopravnosti v Avstriji. Slovenci zdihujemo po nji in jo zahtevamo v šoli, v uradu, v javnem življenju, a ne dà se nam, ker neki krogi se bojijo, da v "nemških dednih deželih" (deutsche Erbländer) se zgubi nemški rod in da Avstria ne bo več nemška. Na "slovensko krajino" (windische Mark) in na Ilirijo se pri tem seveda nikde ne spominja, ali pa le sò studom in grozo. Enako se godi Čehom na Moravskem, Poljakom v Šleziji, Rusinom v Galiciji.

To prizadevanje, da bi Avstria bila nemška, je državi pogubno, kajti nemštvo zastopa nemško cesarstvo, ki nikoli ne bo trpelo druge nemške države. Zato vidimo, da oni, ki poudarjajo samo nemštvo, težijo v "raju" ter proslavljajo Bismarcka in cesarja Viljelma. Da bi Avstria bila nemška, je tudi nemogoče, kajti sklopilena je z več narodov ter more biti srečna in močna edino le po ravnopravnosti in složnosti svojih narodov, v katerih se je narodna zavest tako probudila, da se ne dà več zatreći. Noben narod, niti najmanjši, ne privoli prostovoljno, da bi mu drug izkuševal ali se čez-enj poviseval. Zgodovinska podlaga Avstriji je : e z a (federacija) in varstvo malih; po tem načelu je mogočna postala in mogočna ostane. Kdor ruši to načelo, ruši temelj državnega poslopja. Ako je kateri narod po omiki ali po bogastvu pred drugimi, se to od vseh prizna; ali da bi radi tega imel večje politične pravice in posebne privilegije, ne bo trpel z lepa noben narod. Žal da je v nekaterih krogih ukoreninjena misel, da Avstria mora biti nemška, češ da nemštvo je dika in najtrdnejši bran državi. Ta misel

je popolnoma naporna in nezgodovinska; nemškemu cesarstvu je podlaga nemštvo ter moč in sila; Avstriji pa pravica, ravnopravnost, zvezza, varstvo šibkih, ker v slogi (če tudi šibkih) je moč. V zadnjih letih šli smo v narodni ravnopravnosti raskovali pot in ako bi sedanj državni zbor določeval pravice raznim narodom, ne vemo, kako bi jih določili, kajti vednemu zatrjevanju visoke vlade, da z narodnimi zahtevami se vznemirujejo visoki krogi, se se posrečilo prepričati marsikoga posebno med Slovenci, da ropotanje je neumestno, da je treba čakati, da pride ravnopravnost sama ob sebi, ko pridejo visoki krogi do drugega prepričanja. S tem se kaže udanost in spoštovanje do visokih krovov, in to je hvalevredno; naj bi bilo to tudi v prid Avstriji.

Tako je z narodno in jezikovno ravnopravnostjo v Avstriji. A drugače je z narodnimi zahtevami nemškega in nemško-avstrijskega kluba v državnem zboru. Politiki te vrste ne jemljejo za podlago narodnemu življenju državne osnovne postave, katero hočejo premeniti, ampak one dejanske razmere, ki so bile uže pred postavo z leta 1867 in ki so še danes vkljub oni postavlji. Narodna zavest se povsod budi in širi ter gloda in izpodjeda ostanke prejšnjih časov, ki se ne ujemajo s pridobitvami 19. veka. Tako se godi, da nemštvo tudi pa tam zgublja svoj neopravičen upliv vseled naravne moči narodov, če tudi se uradno z vsemi mogočimi sredstvi neguje in vzdržuje. Naravno je, da Nemci, ki imajo pred očmi svojo dejanstvo (a neopravičeno) posest (n. pr. kanalsko sodnijo) se radi tega hudejo in julkajo, češ da se jim krivica godi. Tega pa ne pomislijo, da so pogoljni uže mnogobrojna slovanska plemena in da jih spravljajo še vedno v svojo nenasiljivo vrečo; da so smeli le tako dolgo biti varuhi slovanskih plemen, dokler so bila ta maloletna; ter so zgubili pravico do varuhovanja, odkar so slovanski narodi polnoletni in samosvojni. Tega ne pomislijo; marveč zahtevajo, naj se jim zagotovi čez polnoletne ono gospodstvo, katero so imeli čez otroke in nedorasle, ter vznemirajo svoje rojake po mestih in na severnem Češkem, naj se potegaejo za obstoje nemštva.

Konservativni Nemci, katere presojejo reči se stališča državne osnovne postav, umejo in priznavajo, da Slovani sploh v Sloveni posebe, če tudi bivajo v "nemških dednih deželah," imajo pravico do rabe svojega jezika v polnem obsegu, kakor je v postavi rečeno. Zato niso bili konservativni Nemci jezikovni ravnopravnosti nikoli nasprotni ter so zahtevali za svoja rojake le to, kar Slovani za svoje. Samo Lienbacher, kateri pristavlja vsakovrstnih lestic, da bi splezal na visoki ministerjski stol, pridružil se je mnenju nemških ustavovercev v tem oziru.

Razen krivega stališča, s katerega presojejo

možje nemškega in nemško-avstrijskega kluba, zarođeno slanje svojih rojakov, je še nekaj drugega. Levica je bila nekdaj na krmilu in se je dobro imela; a zdaj vlada grof Taaffe, ki je hodil vedno nekako svoje poti in ni bil iz njih sredje. To jih pesje in jim ne dà pokoja, kajti vajeni so bili gospodovati in ne morejo posabiti, kako prijetno in lepo je vladati na stroške plačujočega ljudstva. Ministrske sedeže bi radi zopet zasedli, zato mečejo ministrom polena pod noge, in upite po nemškem kot državnem jeziku ni drugega kot sredstvo, s katerim hočejo Taaffeju nagačati in utruditi ga. Boljšega sredstva si levica v resnicu ne more izmisli proti vladu nego je to rogoviljenje radi nemškega jezika, kajti nemštvo se v nekih krogih visoko česa in nekoliko nemirov v severni Češki, na nemški meji, ni težko pouzročiti.

Konservativni Nemci v državnem zboru in zunaj njega se mirno dražijo, ker vejo, da zahteve levičarjev v korist nemškega jezika so neopravičene in da vse to pustovanje je v prvi vrsti proti vlasti obrneno, kajti dokler je bila levica na krmilu, se nikoli ni spomnila, da bi bila taka postava potrebna, ki bi razglasila nemški kot državni jezik, kakor zahteva zdaj Scharschmid s tovariši, ki nameravajo odcepiti s tem konservativne Nemce od desnice ter razrušiti vedenje v državnem zboru, da bi sami prišli na krmilo.

Že leta 1880. raspravljalo se je to prašanje pod imenom "Wurmbrandovega predloga" v državnem zboru. Izid tem razpravam je znan; Wurmbrandov predlog je bil zavrnjen; a levičarji so znali vendar razpravo izkoristiti v to, da so kazali deloma na nepravljivost desnice ter da so posebno one Nemci pred volilci črnili, ki so na desnici in se niso dali zapeljati po zvijačah levičarskih. Ker ne sme v istem zasedanju isti predlog dvakrat na dnevni red priti, čakati jim je bilo s tem tako dolgo, da se je državni zbor ponovil. Tako potem spravili so to prašanje zopet v zbornico, sedaj pod imenom "Scharschmidovega predloga." Scharschmid in drugi zahtevajo, naj bi se objavil nemški kot državni jezik ter tako razveljavil dobro znani §. 19. osn. postav, kateri priznava vsem jezikom v Avstriji jednake pravice. Postopanje levičarov, naj pripadajo nemškemu ali nemško-avstrijskemu klubu, je naperjeno na to, da bi Nemci v Avstriji uživali v vsakem oziru predpravice, dočim bi bili drugi narodi le državljeni druga vrsta, nekaki nemški hlepci, ki bi sicer smeli krvni in denarni davek plačevati, a inače mirno v božjem strahu vse prenašati, kar se jim je že navelilo, in kar bi se jim še, ako bi bil Scharschmidov nasvet sprejet.

V petek 12. marca je bilo prvo čitanje tega predloga v dunajski zbornici in tej sledila je razprava, katera je tako končala, da se je predlog odstavljal z 208 glasovi proti 68 posebnemu oseku 36 članov,

LISTEK.

Pregled delovanja "Učiteljskega društva za Goriški okraj."

Učiteljsko društvo za Goriški okraj obetajo že od zadnje dejavnosti učiteljske konference, od dne 25. septembra 1884, in vendar se je do sedaj o njem prav malo dopisovalo v javnost. Rad bi objavil poročilo o imenovanem društvu v "Učiteljskem Tovarišu", ker v njem bi bilo primernejše govoriti o šolskih in učiteljskih zadevah; ker pa vem, da tega lista do sedaj še ne berejo vsi goriški učitelji in šolski prijatelji in da društveni sklep občnega zbora dne 3. sept. l. l. da bi se goriški učitelji oklenili imenovanega lista, se še ni izvršil, prisiljen sem naprositi slavno uredništvo "Soča" za malo prostora.

Prvo leto imenovanega društva bilo je nerodovito. Vsled nekaterih pomanjkljivosti ob času njeve ustanovitve in vsled nekaterih neugodnih razmer med učiteljstvom, površenih po slabem medebojnem sporazumljivji, obstajalo je državno prvo leto le po

imenu. V tem času so pa sosednja krepko delovala. Med njimi se je posebno odlikovalo ono na Tolminskem. Meseca julija l. l. zbral se je okolo 20 učiteljev pri Marzini-ji v Gorici. Izvolili so odsek (gg. Bajt, Lapanja, Širok) in ga pooblastili, naj se v njih imenu obrene na društveni odbor, da bi ta sklical nemudoma občni zbor. — Prišlo je meseca septembra l. l. do občnega zobra. Na tem so se društvena pravila pregledala ter tu in tam premenila, oziroma dopolnila. Naloženo je bilo odboru, naj vloži društveno prošnjo za zboljšanje materialnih učiteljskih razmer na visoki deželnini zbor ter naj v prošnji posebno poudarja, da so učitelji pri nas v razmeri dragajanje najslabše plačati. — Predlog, da bi se društveniki v dopisovanji oklenili "Učiteljskemu Tovarišu," bil je sprejet. Prihodnje zborovanje bo, kakor se je odločilo, v teku meseca maja t. l. — Slednjič bila je volitev novega odbora. V odbor so bili izvoljeni gg. Tomaž Jug, nadučitelj v Solkanu, s 24 glasovi; Anton Bojc, nadučitelj v Renčah, z 22; France Bajt, učitelj v St. Andreži, z 21; Ambrož Ponjž, nadučitelj v Rihembergu, s 18; Jožef Copic, učitelj v Krongr. z 7 glasovi. — Odbor je imel od zadnjega občnega zobra tri seje. Odborniki so razdelili delo med seboj;

izdelali in odposlali so peticijo na visoki deželnini zbor in uredili nekatere zadeve. — Odbor je sprevidel, da je potrebna večja prememba pravil, nego jo je zadnji občni zbor določil. Sklenil je, da jih predloži še enkrat v pregled občnemu zboru, predno se odpoveduje veleslavnemu namestništvu v potrjenje. —

Za društveno zborovanje meseca maja t. l. je odbor ustanovil sledeči dnevni red: 1. Kako in v kolikem obsegu naj se podučuje slovno na enorazrednih ljudskih šolah. 2. Kmetijstvo na ljudskih šolah. 3. Razni predlogi. — Dan zborovanja se porneje določi. Vabljeni so pa že sedaj gg. društveniki, da se na navedene točke marljivo pripravijo, ker drugače bi ostalo zborovanje brezuspešno. Naj slednjič še opominim, da se bodo na dalje društvene zadeve in kakor upam tudi poročila iz sej o. kr. okr. šol. sveta dopisovale "Učiteljskemu Tovarišu" v Ljubljani. Naj bi si tedaj blagovoljno naročiti ta list vse učitelji in šolski prijatelji našega kraja in naj bi ga tudi sò spisi in dopisi podpirali.

Društveni tajnik.

ki se ima še le veliti. Pri tej priliki pokazalo se je žalibog takoj v začetku, da desnica ni jedina. Čehi, bistroumni, odločni in previdni politiki, izrazili so se po njih poslanci in voditelji dr. Rieger-ji za to, da bi se predlog že pri prvem čitanju zavrgel; Poljaki, nemški konservativci in tudi vladi bili so za to, da se predlog izroči posebnemu odseku, dočim so se naši slovenski poslanci v tej zadevi razcepili v tri skupine, jedni so glasovali s Poljaki, drugi z Čehi in tretjih ni bilo v zbornici. A še več: jeda poslanec, gospod Hren, govoril je celo za to, naj se predlog izroči odseku, ter je v svojem govoru navajal razloge, s katerimi se nikako ne strinjam. G. poslanec ločita Čehom politično nestrnost, ker so hoteli, naj bi se predlog takoj zavrgel, ter bi se hotel z Nasoci pogajati o tem predlogu. A še sedaj, ko imamo §. 19. za se, kako se nam godi na Primorskem v ravnopravnosti, kako na Koruškem in na Štajerskem in tudi na Kranjskem? Iz tega naj se prepriča, kaj bi nas dekalo, ako bi se Scharachmidov predlog sprejel. Ali misli res gospod poslanec, da hodejo Nemci le svoj jezik z tem zakonom obavarovati, katerega nikdo ne napada? Ali misli res, da se bodo zakoni, po teh poslancih ustanavljeni, nam v korist izvajali, ako se proglaši nemški kot državni jezik? Mislimo, ako je tako. Sploh pa je občlanovanja vredno, da niso bili naši poslanci v tem velevalnem prasanji jedini: našen Scharachmidovega predloga je tak, da ni o njem niti razgovora; ako pa hodejo izvrševalnih postav k §. 19. osn. postav, naj stavijo predlog v tem osnu, da se bojimo, da z takim predlogom bi maršikaj popustili, kar §. 19. dovoljuje. Čas bi bil, da bi se razmero tudi za Slovence predugačile.

K temu predlogu govoril je tudi ministarski predsednik grof Taaffe ter označil vladino stališče. Gospod grof izrekol se je sicer za to, da se izroči predlog posebnemu odseku, a da vlada se ne strinja po vsem še nujnem, češ da ona mora vedno le po pravici in pravu postopati. Ali najdeš človeka na Primorskem, na Koruškem, na Štajerskem, kateri ne bi, čitajoč te besede, globoko vztižnil: kaj bode z nami le te sedaj, ako pride druga vlada, ki bi vladala po nadeh, da je nemški jezik državni, če že sedaj nismo nič veseli, ko grof Taaffe vlada po pravu in pravici? No, naj pride, kar hoče, zanašamo se na svojo pravično in sveto stvar in smo prepričani o konečni smagi. Čim večji pritišek, tem večji odtisek. O tem se menda gospod grof se sam prepriča, kajti siti smo že do grla lepih besedij. Nadejamo se, da bodo poslanci naši poslanci za naprej s tem predlogom tako, kakor zasluži, ter da izrečo v državnem zboru jasno besedo o naših narodnih in jezikovnih pridobitvah.

Pestavne določbe glede ravnopravnosti jezikov v Avstriji.

Spiral dr. Franc Oblak.

II.

Pred vsem je omeniti, da zakonske določbe (n. pr. min. ukaz od 29. avg. 1850 št. 14.553, 19. februar 1851 št. 108) delajo razliko med domačimi in pustujimi jeziki. Domače jezike razdeljujejo te določbe spet v one, ki veljajo pri domačih sodnjah kot sodnijski jezik, in v one, ktere imenujejo te deželne jezike (Landessprachen). Ta razlika je prav važna.

Materijalnih zakonov glede narodnosti imamo v Avstriji le eden, kajti vsi državljanji so predpostavljani (čl. II. osn. post. od 21. dec. 1867, št. 142 drž. zak.) in toraj vsem se mora pravica po enaki meri deliti. Gledé na to pa, kako se ima resnica raskriti, na ktere podlagi se ima prav razmojaviti, imamo za razne jezike v zakonu več določb.

V civilnih zakonih (postavah) ni bilo ureka, da bi se bilo kaj določilo glede jezikov. Drugače pa je to v kazenskih zakonih.

Tukaj nahajamo §. 302 kaz. zak. in ta se glasi: Kdor drugi k sovražnostim zoper razne narode (judetva raznega rodu), zoper verske ali drugi družbe, zoper posamezne vrste ali stanove deržavljanške družbe ali zoper postavno priznane skupštine ali sploh prebivalce deržave k sovražnim razpertijam med sabo nagovarja, spodbada ali zapeljati skusu, je kriv pregreška in, če se ne po kaže, da je to dejanje prepovedano pod vedeni kaznijo, naj se obsodi v bud zapor od treh do šest mesicov. Huje kaznivo dejanje, nego je tu nahajamo, je omenjeno v §. 58. o. kaz. zak., ki navaja razne čine velike izdaje.

Kar tde formalnega prava, je bilo treba, kakor povsod, tudi tukaj najprej skrbeti, da se resnice lahko in nedvomno izvlečeta. V ta namena pa služijo med drugim najbolje notarji; gotovo morejo toraj stranke tirjati, da osebno, kolikor je to mogoče, vedo, kaj in kako se je zapisalo v pisma, ki utemeljujejo njihove pravne razmere. Zato je zapovedala postava od 25. julija 1871. št. 75 takole:

Notaraka pisma se imajo v nem dočiščenem jeziku pisati, ki se rabi v o-

Trežji notarjevem, in če je tam več deželnih jezikov v navadi, v onem teh jezikov, ki ga stranke želijo (§. 43, 1 odstavek).

Posebnotarja je le sredstvo, ki ga rabijo stranke same, in tem je naravno, da one morejo določevati jezik, v kakrem ima biti pismo pisano. Drugače pa je to tedaj, kadar stranke „ječajo pravico“ pred sodnikom, ki se njim nasproti govorijo ne nahajajo v enakem razmerji, kakor notar.

Sodaika veže stroga javna dolžnost, zakon in dane pravne razmere. Da te zadaja spozna, mora se posluževati od zakona zapovedanih poti in ta so za sedaj pravilno občni sodnijski red (civilni postopnik) in kazenski postopnik. Ta postopnik sta, kar valednjih prihaja sodnik največ v deliko z ljudstvom, tudi najbolj važna na narodne jezike.

Kor mora ali država sama kot metopnica javnih koristij ali pa privatna stranka iskati pripoznavanja svojih pravic ali pred državnim sodiščem, ali pred upravnim sodiščem, ali pred rednimi sodišči v treh instancah (1. instanca: okrajna in dejelna (okrožna) sodišča; 2. instanca: nadodisča; 3. instanca: najvišje in kasnicijsko sodišče), moramo paziti, kaj je ukazano glede jezikov pri postopanju pred temi sodišči.

Gledé državnega in upravnega sodišča ne nahajamo določeb, ki bi varovalo narodne pravice, razen morebiti one glede notranje uravnave teh sodišč, ki se ima ravnat po rednih sodiščih.

Gledé rednih sodišč je treba omeniti, da min. ukaz od 11. marca 1851 št. 2209 hoče, naj se pri razpisu kake službe naznani, če je potrebno v njej znanje italijanskega ali kakega slovanskega jezika. Tukaj pa imajo načelniki sodišč, ki prošajo za izpraznjene službe više oddajajo, to z najbolj strogo vestnostjo storiti in omeniti, če je prosilec sposoben za prošeno mesto (§ 23 postave od 3. maja 1853 št. 31 drž. zak.)

Dopisi.

Gorica, 16. marca. — (Vincencijeva družba) V nedeljo na večer je imela družba sv. Vincencija v palači grofije Coroniniye svoj letni občni zbor. V kljub preslabemu vremenu so je zbralno lepo število delavnih udov, dobrotnikov in priateljev te uže sedmo leto v Gorici delajoče družbe. Pozdrivil je navzoče gospod predsednik vrhovnega sveta dr. baron Somaruga v italijanskem jeziku ter povdral istinitost, da se prebivalstvo mestno in cele grofije vedno bolj zanima za družbino delovanje. Tajnik g. katehet Castellitz je na to v daljšem govoru razložil pojem prave krščanske dobroti in stvarno dokazal, da je prav v naši dobi potrebna prava vzajemna delavnost, da se v socijalnem živjenju na boljše obrne. Č. g. predsednik konference pri sv. Ignaciju prof. pl. Kleinmayr je potem v slovenskem jeziku podal kratek a jednati govor. Pripoznaval je sicer, da se družba razširja, da očividno napreduje in da se je tekom I. 1885 delovanje njene podvojilo, ali ob enem je bil tega mnenja, da je še veliko „križema“ rok in da je treba posebno namnožiti delavne ude. Veliko je število dobrotnikov, podprtih predstavljajo in občinstvo se zanima za družbo, — a število delavnih udov, ki žrtvujejo mimo stalnih doneskov tudi še svoj čas, svoje izvedbe in svoj trud, noče nič kaj naraščati. Treba pa je prav mnogo delavnih čebelik, katere med nabirajo, združujejo, urejujejo in vspesno njega porabo nadzorujejo. Koncem se zavajuje govornik vsem blagim dobrotnikom in zavisi navzoče, da bi po mogočnosti vstopili tudi v vrste delavnih udov.

Potem se objavi poročilo družbinega delovanja za leto 1885. Morda, ga draga „Soča“, pri priliki donese. (Kolikor mogoče Ur. Ljubljanska „Danica“ je te dni celo poročilo, ki obsegata blizu 12 strani, ponatisnila, v kar ji gre posebna zahvala.) Izmed občinstva se zahvali gospod Rocca v topli besedi predsedništvu za varno in lepo voditeljstvo in gospod bankir Vervega še jedenkrat s prepirčevalnim govorom poudarja vse koristi te družbe.

Po občajni naberi in kratki molitvi se je zborovanje ob 8. uri končalo.

Iz Št. Andreža, 17. marca. — Kmalu bode 10 mesecov, od kar se je čital v cenjeni „Soči“ dopis od tukaj, ki je vre St. Andrežans načudoval k narodnemu petju. Oni dopis ni ostal brez uspeha, kajti sedaj ali si se ne še popolnoma ubrao, a vender narodno petje. Pa ne samo v narodnem obziru, ampak tudi v cerkvi pokazali so naši vrli mladenci, da imajo za petje dobro nho in srce. Tega mo je prepričalo petje o zadnjih praznikih. Veselim srcem po rodan: ta malo napredek vrili naših mladencov. Čast g. učitelju, ki se je potrudil, da je dosegel svoj namen v čast sebi in občini, a čast tudi mladencem, ki so bili vztrajni v obiskovanju pevskih vaj! Le tako

V omenjenem dopisu govorilo se je tudi o na-

novitvi kakšnega društva ali pa ob obuditvi zaspale našč čitalnice. To pa nekaterim ni dopadal, češ da čitalnica že pred 12 leti se ni mogla vzdržati, in se toraj tudi sedaj ne bo. A temu ni tako. Ljudstvo in omika množi se dan na dan in stebri, ki bi imeli čitalnico podpirati, se menda tudi množe. Gospod dopianik ali bolje popravljatelj onega dopisa obljubil je v št. 20. cenjeni „Soči“ preteklega leta „pevsko društvo.“ Novo leto 1886 je nastipilo in večina naša je upala, da se tudi pevsko društvo z njim prikaže a zdaj ne slišimo niti govoriti več o njem. Ko bi se pa vendar utegnilo ustanoviti pevsko društvo, ali bi se ne dalo tako preustrojiti, da bi bilo ob enem „Pevsko in bralno društvo.“ Obrnimo se še skrat k čitalnici. Ali bi se res ne dala ustanoviti? Prav lahko bi se dala ustanoviti, laže nego pevsko društvo! Podporo ne bi manjkalo. Za oni denar, ki ga posamezni le za en časopis potroši, čital bi jih potem lahko deset in več. Ali ne bi bilo to lepo in prijetno? In koliko koristi bi imeli od čitalnice? Pomagali bi onim, ki ne morejo toliko za liste izdajati! Mnogo bi si opomogli v gmotu in narodnem obziru, mnoga koristna in zanimivega bi zvedeli, kar nam sedaj žalibog ni dano vedeti! Naj zadostuje, kar sem spregovoril o koristi društva. Mislim, da bi bila nadaljnja razprava nepotrebna in dolgočasna, ker se je že pri mnogih priložnostih v raznih časopisih pospevala.

Dragi občinari! Ne obupajmo, ako nam je enkrat izpodletelo, da se ni mogla čitalnica vzdržati, ampak delajmo z bližajočo se pomladjo vztrajno na to, da jo zopet dobimo, kajti ona more nas najbolje braniti pred žrelom sovražnikovim, ktero nas žuga dan na dan požreti! Zjednimo se in delajmo s se zdrženimi močmi za skupno narodno ogњišče!

St. Andrežan.

Iz Brd, 10. marca. — Umrl je. Ni ga več med živimi. Pokopan je. Zdaj mnogi jočejo za svojim prijateljem, ki jim je denarje donašal; mnogi pa se veselje njegove smrti, ker jim je škodo delal na možji in na zdraviji; nekteri ga celo preklinjajo, ker jim je kožo grdo ustrojil in razrezal. In kdo je ta mrtvec? Dolgi, nori pust.

Vendar ima hudobnež tudi neko dobro lastnost na sebi; kajti on vzbuja zaspalne čitalnice in društva raznih načinov kliče na delo. Njegov klic „na delo“ se je slišal tudi po naših Brdih, in ne brez uspeha. Šla so tudi naša društva na delo, vkljub silno mrzli senci, ki letosno zimo stalno pritska in bolj dolgo, ko navadno gibajoči prirode nasprotuje.

Med briskimi narodnimi uruštvji najstarejše je „Slovenski jez“, a pomlajuje se mu krv pri vsakem občnem zboru s pristopom novih udov. Res, da tudi kak star ud odpade tu pa tam; vendar ta prikaz nič ne straši, ker vsako življenje v prirodi ima tak razvoj, da nekaj odpade, a drugo priraaste. — Izvenredni občni zbor „Slovenskega jeza“ dne 8. t. m. bil je zadostno obiskan po duhovnikih, učiteljih, velenosposnikih, kmetih, vojakih. Na dnevnem redu stili bili 2 prošnji do visokega c. k. ministra; edna govoril o naših neugodnih sodnijskih razmerah, druga se poteguje za zedinjenje Brd pod eno c. k. okrajno glavarstvo. O prvi je poročal g. predsednik, o drugi g. tajnik. Sklenilo se je enoglasno, odpolati občenim prošnji na dotedno mesto ter se je odboru načožilo to zadevo dovršiti po danih nasvetih. Kedar bo primezen čas, priobčimo občenim prošnji.

Po zboru je bila skupna večerja pri Loži. Vdeležili so se je tudi nedruštveniki. Zabava pri večerji je bila kaj lepa, kratkočasna in podudarna. Vrstili so se kratki, resni in šaljivi govorji z lepo ubrannim petjem in s tombolo. Predmeti govorom so bili različni. Prvi n. pr. je govoril (predsednik) o zedinjenju in dolenju Bolgarije v edao kneževno, proti kateremu zedinjenju so nevoščili Srbi vojsko zagnali, da bi je razdalji. A kakor je Bog Srbe poniral in Bolgarski edinosti dal zmago, tako će dati tudi goranjim in dolanjim Bricem srečo, da se (vkljub Srbom) zedinjenje v eno politično celoto, v eno okrajno glavarstvo, da se resijo turške sile izhajajoče od kreidente. Drugi je govoril (tajnik) o grobih na Buskem in risal, kakšne nekje mrlje obesajo. Tretji govoril je (g. B.) o gospodih trebuhih ter je njih veljavno in razliko naslik v mnogo šalo. Četrти je govoril (blagajnik) o znanjih znakih raznih ministrov, zlasti finančnega ministra, s katerim se deva v eno vrsto in to po vsem pravici, ter je mesal barva za ministarske podobe z mnogim zdravim humorjem. Peti je govoril (g. K.) o prisegi, ki se je vršila I. 1886. v Korminski okraji sodniji, ter je dramatično predstavljal, kako je bil prisiljen prisegi po italijanski trd Slovenc, ki ne zna nič italijanske. Sesti je govoril (g. Č.) po pesni „Jaz nisem Taljacs“ o žalostnih narodnih razmerah Slovencev na Beneškem. Naš šaljivec „Milkomoja“ se zgrozi: Brrava! Barrbarri! — Kasno bote liberalni, ko niste pravični? Da je tako barbarstvo v omikanji državi — v dobi liberalizma — mogoče, kdo bi bil misil? Take vnebovipojede krivice, to sistematično zatiranje ubozih, sirotih Slovencev bo gotovo mačeval Gospod, ki je rekel: Meni mačevanje i jaz povrem! (Ali bi ne hoteli nekoliko opisati stanja naslik brator okraj mojega? Opis bi na-)

nimal tukajšnje Slovence in Italijane. Morda bi se našla celo kakšna sorodnost med nekaterimi načeli tujih in tam. Ur. Kakor je uvišel mogočno rimske cesarstvo, tako naj bi ponižal tudi današnje barbarstvo, naj si bo na jugu ali na severu! Konečno je g. S., bivši udovne stražar, napisil vodstvu društva.

Med te različne govore vpletali so Biljanski pevci (pod vodstvom M. K.) enako različne pesni. Tako se je pokazalo, da je še mnogo nedolžnega voljela na svetu, a nič brez pelinovca ločitve. Hvala bodi torej govornikom, pevem in pevkam, ki so dobro skrbeli za duše, kakor Lojzu, ki je skrbel za telo. Take večerje (ali enaka kosila) naj se o priliki še napravijo! Združujmo se, ker v slogi je moč in veselje!

J-slav.

V Prvačini, 17. marca. — Takega dneva ni videla Prvačina, kakeršen je bil današnji. Ob 2 poludne začeli so zvonovi tužno doneti in vsakdo je spoznal, da bo pogreb. To ni nič nenavadnega, kajti to se pogosto prijeti; ali nenavadno je bilo, da vsa vas je bila po konci, kar se sicer ne godi, in da je prihajalo od vseh strani polno gostov svetnih in duhovskih, česar pri drugih enakih prilikah nismo opazili v taki meri. Iz krajev od Črnič do Mirna in do Gorice prihajala je duhovna gospoda v takem številu, da se je sčasom nabralo do 40 glav, učiteljstvo celega okraja zbrano je bilo polnoštevilno, na čelu pa okrajni župski nadzornik Fr. Vodopivec, občinstvo raznih stanov živilo se je iz vseh bližnjih krajev neprenehoma. Proti tretji uri dohajale so kočije iz Gorice z visoko gospodo, kanonika Bensa in Kafu, častna korarja Andreja in Jožef Marušič, monsignor dr. Gabrijevčič s profesorjem Alpijem in Čerinom, dekanji, župniki, vikarji bližnjih krajev in drugi duhovni gospodje izstopili so ter čakali še nekoga. Pripelje se stolni prošt Valussi, za njim pa milostljivi gospod knez in nadškof dr. Alojzij Zorn, katerega duhovstvo in občinstvo spoštljivo sprejme ter spremi v domačo župnijsko cerkev. Tam se opravijo neke molitve, potem se napotijo vsi pred rojstno hišo nadškofovo, kjer je ležal na mrtvaškem odru oče nadškof Anton Zorn, bivši učitelj v Prvačini.

Kdo ni poznal osivelega, a krepkega starčka Antona Zorna, ki jo 45 let podučeval domačo mladino v Prvačini? Pri domačih bil je splošno znan pod imenom učitelja, v mestu in v vsi okolici pa po svoji uljubnosti, prijaznosti, po svojem dobrem in mirno veselju sreči. Kar je odrasil in že ostareli Prvačkovcev, imeli so ranjkega za svojega učitelja ter so se od njega naučili, kar znajo. V družbi bil je ranjki vesel in se je rad udeleževal shodov in veselic narodnih društev; vedel je marsikaj povedati, kajti teklo mu je že 82. leto življenja in živel je že dalje dva v pokoji. Bil je trdnega zdravlja še zadnje dve, dokler mu ni prišla neka raku podobna bolezna na obraz, ki je ugasila njegovo lepo krčansko življenje.

Ko prineseo krsto pred hišo, zapojejo domači pevci prav lepo, kakor je le njim lastno, "Ločitev", katero so vse tisto poslušali. Na to se začne pomikati dolgi spred v proti cerkvi. Kriz so nesli učitelji, duhovniki v duhovski obleki so peli, za krato šel je najprej nadškof, potem sorodniki, duhovstvo, učitelji in mnogoštevilno občinstvo domača in tujih; obrednik bil je stolni prošt monsignor Valussi. V cerkvi po končanem cerkvenem obredu zapeli so prvaški pevci znano, "Blagor mu", na grobu pa "Jamica tiha". Iz cerkve na pokopališče pomikal se je sprevod v prejšnjem redu, knesu in nadškofu brala se je na obližji velika žalost, kajti svojega očeta je vedno ljubil z gorečo otroško ljubeznijo. Na grobu opravile so se navadne molitve, nadškof je v kapelici še posebe molil, sahvalil se dr. Valussiju ter odpeljal se v mesto, ne da bi se bil vrnil na očetov dom. Drugi gostje so tudi večinom tako storili, a nekateri vrnili so se še v vas, predno so odšli.

Vsa svečanost bila je jako gulinjiva in ostane Prvačkovcem, kakor tudi drugim, ki so se pogreba udeležili v vedenem spominu. Naj blagi učitelj Anton Zorn v miru počiva in Bog mu daj uživati v nebeskem veselju plácilo za mnogovrstno dobro, katero je na svetu storil. Občina obrani mu stalen hvaležen spomin.

S Tolminskega, 26. februarja. — Dopsnik "Iz hribov" v 8. številki cenzene "Soče" se ruga z onim, kar je nekdo prej pisal o podučevanju otrok na domu po zasebnih učiteljih v naši fari. Ako bi se dopsnik hotel ozreti na naše dejanske razmere, bi se ne mogel z nami šaliti, ampak moral bi "Tolminskemu faranu" v vsem pritrdiri. Po uradnih razkazih se več da je videti vse drugače, posebno ako učitelj gleda le na to, da ima veliko število učencev; v dejanski je pa marsikaj drugače. Naj pogleda malo samo na odstranjeni Čadreg. Kdo je učil tam mladino brati in pisati? Kdo jej je voepil veselje do omike? Ni duhovnika ni učitelja ni bilo nikoli tam; roditelji sami so za to skrbeli in vzdrževali moža, ki je podučeval njih deco. Res, da s tako žolo se človek ne more tako izobraziti, kakor da bi hodil šest ali sedem let v redno žolo; vendar roditelji so s tem vedno dosegli nego, včasih kakšne žole, katerih uspehi se vidijo le na martyrom papirji, ki koristijo k vojnjem.

le — statistiki. Počasi torej z ruganjem, kajti smeh se lahko obrne na zasmehovalce.

Politični razgled.

V državnem zboru se je 12. t. m. nadaljevala in tudi končala razprava o Scharschmidovem predlogu, ki hoče neinški jezik proglašiti kot državni jezik. O pomenu tega predloga govoril "Soča" danes na drugem mestu. Izmej slovenskih poslancev je Hren govoril za to, da se predlog izroči posebnemu odseku v pretres, govoril je, kakor je sam rekel, v imenu nekaterih slovenskih poslancev. Pozneje pa se je pokazalo, da je govoril samo v svojem imenu, in sicer nikomur na hvalo in tudi sebi ne v čast. Pri glasovanju pokazal se je, žalostna nam majka, velik razdor med slovenskimi poslanci. Nekaj jih je glasovalo za razpravo v odseku, nekaj jih je predlog složno s Čehi zavrglo, nekaj pa jih pri glasovanju ni bilo navzočih, među njimi tudi Hren, ki je prej govoril za razpravo. Konečno se je Scharschmidov predlog odstopil posebnemu odseku z 208 glasovi proti 68.

Seja dne 16. t. m. ni bila nič zanimiva. V njej vršila so se malo ne sama prva branja raznih predlogov in pa volitve v nekatere odseke.

Najnovejša vest, o kateri zdaj govoriti in razpravljati ves avstrijski politični svet, je ta, da minister Pino je podal svojo ostavko cesarju, ki jo je tudi vzprijet. Levičarji so uverjeni, da so ga vrgli oni s svojim napadom v razpravi o železnici Prag-Duhcov. A vladu bliže stoječi časopisi trdijo, da na tem ni nič resnice, nego da je odstopil samo zarad nasprotja, ki se je pokazalo med njim in finančnim ministrom glede najnovejših naredb glede poštnih hranilnic, katere naredbe dajo ravnatolju te hranilnice neke prevelike svoboščine. Novi trgovinski minister še ni imenovan, skoro gotovo bode najstarejši sekcijski načelnik bar. Püsswald. Imenovanje bode bržas začasno, ker nameravajo to ministerstvo razcepiti v dve, namreč v ministerstvo za promet in v ministerstvo za trgovino. Kot novi trgovinski minister imenuje se tudi grof Coronini. Minister Pino odloži menda tudi državnozborski mandat in slovenski Korošci bodo imeli novo volitev.

Bolgarsko-srbski mir so zdaj podpisali vsi dotedi vladarji in te dni se bode konečno potrdil v Bukureštu.

Srbski kralj Milan misli sklicati skupščino, dasi jej je mandat že potekel s starim letom. Predložiti jej misli proračun za l. 1886., potem poročilo o vojnih stroških in o porabi posojila. Minister Garašanin bi rad odstopil še predno se snide skupščina, ker ve, da mu bude težko zagovarjati vladino politiko in poraz vojske. Izgovarja se na slabo zdravje.

Poslanci velevlasti v Carigradu so bili že na tem, da bi v konferenci podpisali in potrditi turško-bolgarski dogovor, pa so morali zadnji hip odložiti pero. Bolgarski knez Aleksander stavi se po robu in neče ničesar o tem slišati, da bi se njegova oblast kot generalni governér v Vzhodni Rumeliji omejila na pet let. Zagrozil se je, da odpokliče svojega pooblaščenca, ako se Turčija v tem ne udá.

Grški narod se je tako zadolbel v potrebo vojske s Turki, da je slep in gluhan proti dobrohotnim svetom vseh velevlastej, dasi je zdaj kralj neki sam proti vojski. Govori se, da je Turčija Grško še enkrat pozvala, da odjenja z lepa, ako ne, pokliče svojega poslanea iz Aten in druge velevlasti storile bi tudi takó. Na Kreti neki da Grki močno delajo za združenje tega otoka z grškim kraljestvom.

Gladstone menda še ne bode tako hitro angleškemu parlamentu predložil zakonske osnove glede avtonomije na Irske, ker se je neki zbal silne agitacije od strani konservativcev in ker tudi nekateri ministri nasprotujejo. Za zdaj predloži samo načrt zakona, po katerim bi bilo mogoče najemnikom pridobiti si v last zemljišča, katera so do zdaj imeli le v najemu.

Domače in razne vesti.

Vreme imamo še vedno tako, kakor nam je Bog dà. Burja je ponehala, a pustila je za seboj nekoliko mraza, kakor velika gospoda, ki pred seboj in za sabo pošilja svoje znanice in služabnike. Venecija oglaja se že tudi južno vreme; včasih se nekoli pooblači, tudi dež se prikaže, pa zopet zgne in pusti, da sonce sijo. Stalnega vremena nimamo še, vendar vse gre na bolje in upati je, da zime je konča ter da se nam v kratkem odkrije prijetna pomlad v vsi svoji krasoti in milobi. Vsaj praktika itako kaže, ako se nam zopet ne zlaže.

V Prvačini umrl je 16. t. m. ob 8 urah zavatra Anton Zorn, učitelj v pokoji, oče kneza in nadškofa gorškega, v 82. letu svojega življenja. Učiteljeval je 45 let v svojem rojstnem kraju v Prvačini ter je bil daleč okolo znan in povsed kako prihujen vsele svoje uljudnosti in veselega značaja. Bil je trden in krepak do zadnjih časov; slednjo mu je neka bolezen na obrazu pretrgala nit življenja. O njegovem pogrebu govoril današnji dopis iz Prvačine.

Goriška čitalnica razpoljuja svojim udom vabilo k besedi, katero priredi dne 25. marca t. l. v svojih prostorih. Pričetek ob 8. uri zvečer. Spored: 1. "Domovini", uglasbil Fr. S. Vilhar, poje mšani zbor. 2. "Po jezeru", uglasbil Miroslav Vilhar, poje sopran, alt in moški zbor. 3. Igra: "Dva gospoda in en sluga". 4. "Srou", samospev z glasovirom. 5. "Lunica", uglasbil Fr. S. Vilhar, poje mešani zbor. 6. Igra: "V sanjah". — Veseli smo tega vabila, ki kaže, da naše najstare ſe narodno društvo v Gorici ni živo le o pustu pri hrupnih veselicah, ampak tudi o drugih časih, ko kliče svoje ude k prijazni zavabi, v obstoječi s prijetnega petja in lepih iger. Veseli smo, da se obnavljajo oni mešani zbori, ki so že pred leti mnogo pripomogli k nujnemu uspehu čitalniških veselij, ter da se sprejemajo v program tudi take skladbe, ki so se že kedaj plele, ker kar je lepo, nikoli ne nastara. Oblina udeležitev bo pričala, da je čitalnični odbor pravo zadev.

Ernest Kramar, izpitani profesor in potovajni učitelj kmetijstva za Primorsko, imenovan je vodja slovenskemu oddelku deželne kmetijske šole v Gorici. S tem je odstranjen oni provizorij ali začasni stan, ki je trpel užo blizu dve leti na tej šoli, in nadojam se, da se začne šola na novo razvijati, ko so osebna proračuna stalno rešena. Dežela je veliko potrošila za to šolo in troši še vedno, zato naj bi se gospoda učitelja prizadevala, da bi po zboljšanju kmetijstva bogato povrnila pouzdročene stroške. Šola in kmetija dajeti prečilo dela, ali z dobro voljo in vztrajnostjo dà se vso premagati. Naj bi bilo rečeno imenovanje poročstvo boljše prihodnosti naši kmetijski šoli, vedno naprej, nikoli nazaj, naj bo gaslo naši šoli.

Koncert g. Nedeljkovića v goriški čitalnici izvršil se je 14. t. m. prav lepo. Na glasoviru spremil je umetnika g. Matija Zei; deklamoval je g. Ernest Klavžar znani "Zgubljeni raj" z ono spremnostjo, ki ga vedno priporoča; na citre sta svirala gg. Omulec in Prevec kot izurjena umetnika v tej stroki. G. Nedeljković bil je radostno sprejet, ko se je prikazal na odru, in po vsakem kosa žel je obildao hvalo. Njegov glas je močan in pripraven za večje prostore nego je čitalnična dvorana. Najbolj je ugajala občinstvu Skrapova skladba "Kje domov moj," katero jo moral pevec dvakrat ponoviti. Občinstvo se je bilo mnogo nabralo, kajti vkljub slabemu vremenu, ki je bilo nastopilo tisti dan, sešeli smo do 100 oseb, ki so poslušale izurjenega umetnika. G. Nedeljković je odpotoval na Reko, kjer namerava prirediti nov koncert.

"Corrierova" predzravnost mora predsedati vsemu krščeniku. Kar mu ni po volji, tako povajanje, da je strah. Mestno starešinство vzel je pod svoje peruti in gorje mu, kdo bi si upal ugovarjati proti starešinstvenim sklepom, dokler so njemu po volji. Mestni zastop je hotel prenesti sedež trga Rusi hiši; nekateri meščani so uložili proti temu ugovor pri deželnem odboru, ki je ovrgel starešinstven odlok. "Corr." poroča o tej stvari s takimi besedami, kakor bi hotel reči, da deželni odbor ni prav delal, ter naznanja, da starešinство bo, kakor je po sebi umetno (naturalmente), iskalno pomoci pri upravnem sodišči. Kaj pa, ako upravno sodišče kopet tako razsodi, kakor je razsodilo v zadnji g. Vervega, kdo debi nositi "Corriere" ali starešinstvo, katero "Corr." s takimi besedami naudušuje k rekurzom? Takemu strohanjanju nismo bili vajeni, dokler se ni Ghetto odpril; zato pa hoče vse mesto za seboj vleti, in nekateri meščani pomagajo pri tem v svojo skodo.

Mestni uradnik, ki bi tekmoval s "Freccio" in "Corrierm" proti Slovencem, je res nekaj neverjetnega. A če "Corr." resnico govorí, o tem ni dvojni. Mestni denarniščar g. Bresca imel je v italijanskem društvu "Gabinetto di lettura" govor o izseljevanju ter je primerjal o tej priliki goriške Slovence in Furlane rečel, da Furlan je pogumen in gre čez moje v Ameriko (umire), Slovenec pa da se spravi,

v najbližja mesta, da tam proslavi in berači. To je ista pesem, katero pojeta "Corriere" in "Freccia", in kako zanimivo je vedeti, kje imata ta lista somišljenika in tekmece, — v mestnem uradu. In vendar bi moral g. Bresca najbolje vedeti, iz katerih virov sajema Gorica svojo denarno moč. Zaprite vse ceste, ki vedejo v Gorico, razen one iz Furlanije, in videli bote, kaj bote imeli. Gorica brez obrtuje in kupuje, brez prometa s Slovensci nič, in mestni uradnik se drzne na tak način žaliti oni rod, ki je v mestu prvi postavljali hiše, ki je dajal imena mestu in tregom. "Corriere", ki se izdaja za glasilo italijanske kulture, pridobi si pri Goričanih malo hvalo, da raznaša take vesti, ki ne morejo pospeševati miru in porazumijevanju v deželi. Čakajo, naj dobimo predelko železnic; potem se oddahete in vam ne bo treba tožiti, pa tudi ne — šteti.

Dosedno so glasniki italijanske omike in narodnega prava v Gorici, dokler jim pusti strah pred Nemcem; a ko se teh spomnijo, strecijo se po vsem svetu in se atanjejo. Odnosili "Freccia" in "Corriere" proti drugi deželi narodnosti v mestu in v deželi niso odnosili opazujocih in poročajočih listov, ampak atikajočih, premetajočih, očitajočih, dražečih pisarjev, ki porabijo vsake priliko in nepriliko, da javljoči sveto svojo strast, brezokost, neolikost v misljenju in v psevi. Čudimo se, kako more omikanci v Italijan prijeti ta lista v roke, ne da bi se bal, da se okusi, kajti takih člankov, kakršne prinašata ta lista c. Slovencih, morda ni dobiti v nobeni knjigi pod milim nebom. In ta lista naj bi bila glasili goričkih italijanskih omikancov? Nemogoče; ne poznamo omikanega Italijana, ki bi hotel prevzeti moralno odgovornost za surova napadanja slovenskega naroda, zdržena z očividno poniznostjo ali hlapovanjem proti bogatim Nemcem. "Freccia" očita Slovencem izraze: koncert, koncertist itd., katere smo rabili v zadnji številki; iste izraze rabijo tudi Nemci, ko nasnajajo svoje besede; a takrat je goriški junak tih, kajti Nemcov se boji, vedoč, da brez nemškega prijateljstva bi ne smel razsajati. "Freccia" tovariš "Corriere" pripovedoval je o svojem času, da odbor goriškega gledišča je sklenil, naj se pusti gledišče nemški družbi v uporabo do 15. februarja, a da predsednik odborov Karol Ritter je proti temu sklepnu podaljšal ono dovoljenje do konca meseca, zarad česar so vši odborniki odstopili. V svoji številki od 11. t. m. nasnajna iti "Corriere", da 17. marca bo občni zbor v gledišči ter izraža svojo nado, da se izvoli drug odbor, ki bo znal svojo čast varovati, kakor prvi (P); o predsedniku pa nič ne omeni. Kaj to pomeni? pa ne da bi bil uredničin mož Ritterjev služabnik? ali da bi bil "Corriere" zrealo goriških liberalnih (?) Italijanov na Ritterjevi špagi ali vrvici? — Sram vas ni; očitate Slovencem, da so ubogi, in ližete pete Nemcem, ki so bogati. Kje je samostojnost? kje italijanski narodni ponos? Italijanski duh ne more biti vesel takih Italijanov, ki kažejo, da na svoji poti iz Jeruzalema v Gorico so se dotaknili le Apeninov in Abruci, ne pa toškanskega duha, omike in požrtovnosti za narod. Za vugled si vzemite konzervativne Italijane, ki so dobri Italijani in ob enem mirni meščani ter koristni državljanji, ki ne ščuvajo.

Lepo cerkveno obleko za velike slovesnosti dobila je pravoslavna cerkev goriška. Pluvijali, plašč, dalmatike z vsem, kar k njim spada, so namenjeni za slavnosti, pri katerih je 9. duhovnov oblečenih. Vsa ta oprava je z zlatih nitij na platnenem dnu ter ima zlato rumeno barvo, ki se mora rabiti namesto vsaktere druge cerkvene barve. Od blizu razločijo se tudi razne umetna dela na tej obleki, ki stane blizu 5000 gld. Naredil jo je dunajski umetni kralj Winkler (VII. Lerchenfelderstrasse, 41), ki je posal tudi druge obleke na ogled v Gorico.

"Slovenskega jeza" oddaljenim udom na znanje: Naš blagajnik č. g. L. Juvančič voljen je na mesto g. A. Jakoniča, ki je postal uradnik pri hranilici (Montu) v Gorici, podpredsednik društva. Letnina je 50 kr. Društveno leto začne 1. julija. —

Odbor.

Ivan Lovrenčič iz Postojine, 29 letni notarski kašidat, uzen rodoljub in nadarjen jurist, umrl je prešlo soboto v Gorici, kamor se je bil prisel zdraviti. Truplo se prepeljalo v Postojino ter vedeni pokopali.

Prisega v tujem jeziku, katerega človek ne umre, je gotovo redka prikazna. Tak slučaj omenja današnji dopisnik iz Brda, ki je obečal, da ta dogodek natančneje opiše. Preverjamo smo, da slučaj bo zanimal avstrijske juriste in visoko c. k. pravosodno ministerstvo, ako ne tudi najvišjega sodišča. Za zdaj bi le radi vedeli, kako sodi goriški "Corriere", glasilo nekaterih goriških juristov in poročevalci o goriškem pravnem življenju, v tej stvari. Denimo, da oni, ki je prisegel, je bil trd Italijan, ki ni razumel nobene slovenske besede, a da je moral prisesti v slovenskem jeziku v deželi, v kateri sta v rabi oba jezika. Pra-

vicoljubačnost "Corrierova" je gotovo večja, nego da bi o tej zadevi popolnoma molčal ali pa da bi jo tako zavil, da bi ne rekel stvarno nič ne vev. Zdaj naj pokaže, s kakim črnilom se tiska.

Utonil je v petek zvečer železniški delavec, ki je šel s postajo v Podgoro, kjer ima svojo družino. Ko je šel ob "roji", po kateri odtekla voda iz papirnice v Sočo, zdrsnilo se mu je ter je padel v vodo, ki ga je odnesla celo do železniškega mosta čez Sočo. Tam ga je našel drugo jutro delavec, ki je šel mimo, ter je naznal to gosposki.

V Volčah ni bil letoski pust nič kaj prida. V soboto pred njim šel je neki pleteči mož, kateremu je toklo že 68. leta, v senik in se je tam za vrv obesil. Pravijo, da uboga duša ni bila popolnoma pri dleti pameti, in to je tudi verjetno, kajti pameten človek se ne gre vesit. Čakali so sodnijske komisije do torka, in ko je ni hotelo biti, pokopali so truplo nosrednikovo prav na pust. Take in enake reči so se nekdaj prav po redkem godile; naj bi tudi ta slučaj ostal za uno kraje popolnoma sam.

Listnica uređništva. Komur nismo mogli danes ustreči, ustrežemo po moći prihodnjie.

Naznanilo.

Slavnemu občinstvu se naznanja, da bo 30. marca t. l. ~~naša dražba~~ oddano delo za napravo novega pokopališča z mrtvašnico. Klicna cena znaša 730 gld.; varščina je 100 gld. Dotični načrti so v vikarijskem poslopu.

Gabrije, dne 8. marca 1886.

Josip Pavletič,
mesto župana.

Št. 316.

Razpis dražbe.

Po sklepu c. k. okrajnega šolskega sveta zidala se bode nova šolska hiša v Dornbergu.

Stroški so preudarjeni na 7175 gld. 50 kr. Dražilo se bo v Gorici pri c. k. okrajnem šolskem svetu 27. marca t. l. ob 9. uri zjutra. Načrti, preudarek in pogoji so razvidni pri podpisanim uradu od 9.-12. in 2.-5.

C. k. okrajni šolski svet
v Gorici, dne 9. marca 1886.

Veliko zaloge
prav čiste
sadre (škajole)

ima na prodaj uljudno podpisani, ki se priporočuje radi tega gg. posestnikom in kmetovalcem.

Avgust Kovačič,
trgovec v Solkanu.

POTNIKE IN BLAGO

spravlja v

Ameriko

najbolje in najceneje

Arnold Reif, na Dunaji, I. Kolowratring h. št. 3
(Najatarejša firma te vrste.)

POZOR!

Kdor želi velocipēd naročiti si in po zelo nizki ceni, naj piše na **Josipa Dekleva** v Gorici. Cena velocipeda 160 gld. — na obroke 170. (Poduk samo 5 gld.)

čisti hitro in gotovo."
profesor Karl pl. Braun na Dunaji.
Jožefa ne uzrokuje nikakih težav
profesor pl. Bamberger na Dunaji.
Grenki dela bolj uspešno, ko
druge grenke vode,"
Vrelec Profesor Leidesdorf na Dunaji.

Zahteva naj se vedno in razločno: FRANCA JOŽEFA GRENKI VRELEC. Zaloge povsod. V Gorici: lekar gosp. Cristofoletti, Gironcoli, Pontoni in A. Seppenhofer. Razpošilja se iz Budapešte.

Hotel de la Ville.

Jutri 19. marca nastavi se slavno plzensko pivo iz meščanske pivarne, in dobivala se bode tudi praska prevojena mlada prašičevina s cmoki in z ljubljanskim kislim zeljem.

R. FIEBINGER.

Jabolčna, hruškova in braskova dravesa,
prav lepo vzrastla in najboljih vrst, kakor tudi eno — in dvoletne **gartrože s pravim korenkom** in najlepših baž, prodaja po prav nizkih cenah

A. Clavus,
lastnik drevesnice v Caprivi pri Korminu (Cormons).

Antirrhēumon, najboljše zdravilo proti prehlajaju in če boljjo kosti, proti hromoti delavnih čutnic, bolečinam v križi in v prsih, prehladnim bolečinam v glavi in v zobeh. Stekljenica 40 kr.

Pastile santoninske; (kolosea zoper glise, izkušeno zdravilo zoper glise, škatljica 10 kr., 100 koščkov 50 kr., 1000 koščkov 4 gld., 2000 koščkov 6 gld.

Salicilne pastile proti prehlajaju, najboljši pripomoček proti davici (difteritis), pljučnim, prsnim in vratnim bolečinam, zoper kašelj in hriposti; škatljica 20 kr.

Zeliščni prsnii sirop. Ta iz zdravilnih zelišč izdelani sirop se rabi z najboljšim uspehom proti vsem prsnim in pljučnim boleznim, zasliženju, kašlu, hriposti, dušljivemu kašlu itd. Odraščeni naj vzamejo 8 do 4 žlico vsak dan, otroci pa toliko žličic. Stekljenica 35 kr.

Tu navedena, kakor vse druga zdravila se zmiraj sveža dobé v iekarni

G. Piccoli-ja
"Pri Angelu"
v Ljubljani,
na Dunajski cesti,
kjer se naročila takoj po pošti proti povzetju izvršujejo.

CVET ZOPER TRGANJE

po dr. Maliči

je odločno najboljše zdravilo zoper protin ter ravmatizem, trganje po udih, bolečine v križi ter živeh, oteklini, otrpnene ude in klete itd., malo časa če se rabi, pa mine po polnem trganje, kar dokazuje obilno zahval. Zahteva naj se zaveti zoper trganje po dr. Maliču z zraven stojetim zaumenjem; 1 stekljenica 50 kr.

Zahvala.

Schwarz. Gospodu pl. Trnkóczy-ju, lekarju v Ljubljani.

Moja mati so na protinske bolezni na nogi silno trpeli in razna domača zdravila brezuspšno rabili. Ko je pa bolezen čedajo hujša prihajala in uža več dñij niso mogli stopiti na noge, spomnili so na Vaš dr. Maličev protinski cvet po 50 kr. ter si ga nemudoma naročili. In res imel je čudovit uspeh, da so se po kratkem rabi oprostili mučnih bolečin. S popolnim prepravljanjem priznavam torej dr. Maličev protinski cvet kot izvrstno zdravilo in ga vsekemu bolniku v jednakih boleznih priporočam. Vašej blagodnosti pa izrekam najprisrnejše zahvalo z vsem spoštovanjem udeži.

Frane Jug, posestnik v Šmarji pri Celji.

Planinski zeliščni sirup kranjski, izborni zoper kašelj, hripost, vratobol, prsne in pljučne bolečine; 1 stekljenica 56 kr. Koristnejši nego vse v trgovinah se nahajajoči soki in širopi.

Kri čistilne kroglice, c. kr. priv., ne smejo bi se v nijednem gospodinjstvu pogrešati in so se uža tisočkrat sijajno osvedočile pri zdravjanju človeškega telesa, glavobolu, otrpnih udih, skačenem želodci, jetrnih in obistnih boleznih, v ak. taljah 21 kr.; jeden zavor s 6 škatljicami 1 gold. 5 kr. Manj od enega zavora ce s pošto ne razpolazi.

Naročila se izvrše: najhitreje s poštnim povzetjem in Adressa je:

Ljubljana TRNKÓZY-ju, na Matsum tytu v Ljubljani.